

Reflexe jednotlivá

Je otázkou, zda je ve skutečnosti možná jednotlivá reflexe, ale můžeme si ji před sebe postavit (konstruovat ji myšlenkově jako intentum); a s touto výhradou se takovouto jednotlivou reflexí budeme zabývat. Budeme ovšem stále pamatovat, že jde o určitou metodickou pomůcku, kterou nebudeme absolutizovat, ale budeme vždy připraveni ji upravovat a opravovat. Je to schema, které budeme kontrolovat. – V takové jednotlivé reflexi se subjekt myšlenkového aktu, jímž je tato reflexe, obrací k jiné své akci, k jinému myšlenkovému aktu (nebo souboru aktů). Jak to vůbec subjekt může provést? Pokud bychom subjekt chápali jako každé jiné „jsoucno“, tj. jako „objekt“, neboť právě na to jsme tolik zvyklí, pak to je nemožné, je to nesmysl. Znamenalo by to totiž, že subjekt je schopen přistoupit sám k sobě, neboť přistoupit ke své akci. Jak skutečně proběhla, není možné, aniž by tím eo ipso subjekt přistoupil sám k sobě (neboť ta akce, k níž chce přistoupit, byla přece jeho vlastní akcí, tj. musel být sám při tom). Odtud ten nový problém, který nemůžeme dát stranou, ale musíme ho řešit. Je to sám subjekt, který v reflexi musí přistoupit k sobě. Ale aby k sobě mohl přistoupit, musí od sebe nejprve „odstoupit“. Pokud by od sebe odstoupil tak, že by při tom přestal sám existovat, nemohl by pak dělat nic. Takže v tom svém odstoupení od sebe nemůže subjekt přestat „být“, ale musí „nechat sám sebe za sebou“, tj. nechat se „být“, ale zároveň v jiném smyslu být „ven ze sebe“ (nikoli překročit sám sebe, vykročit ze sebe, neboť to by musela být jeho právě vykonávaná akce, a pak by on musel být „u toho“ a nikoli být „nechán za sebou“). Právě proto musíme předpokládat, že reflexe není jen tak akcí subjektu, jako jsou jiné akce, ale že její „součástí“ či „složkou“ (ale ne neskladebném nebo skladištním smyslu!) je něco, co vlastně v přísném smyslu žádnou takovou její složkou ani součástí není a být nemůže. Právě pro tuto „složku-nesložku“ musíme najít vhodný název. Sám jsem se rozhodl (inspirován Heideggerem, ale aniž bych se s jeho pojetím naprosto shodoval) jít zpět do staré řečtiny a pak do latiny, tj. ke kořenům dvou slov, řeckého slova EKSTASIS a latinského slova ex-sistentia.

(Písek, 080907-1.)